

DM.
magazine

**FOTO
BIJLAGE
2017**

Zijn boek is een leporello en dat is ook zijn verhaal over Noord-Korea:
Carl De Keyzer ontvouwt beelden uit een land waar we niks van weten.
Alleen de spierballen van Kim Jong-un kennen we. 'Als Pyongyang
een nieuw leper wordt, wordt mijn reeks wel heel cynisch.'

DEBIE RIK VAN PUTYMBROECK

**'SOMS
VOELDE IK ME
EEN
GEVANGENE'**

DeMorgen.
Fotoblogage2017

**'SOMS
VOELDE IK ME
EEN
GEVANGENE'**

Boven zijn bed in Melle hangt een enorm schilderij. Je ziet acht militairen, vuist in de lucht, een muziekkapel en wat vlaggen. We zijn in Noord-Korea en daar kocht hij dit. Maar omdat alleen Carl De Keyzer en zijn lief in die slaapkamer komen, hangt het doek tijdens de tentoonstelling D.P.R. Korea in de Gentse Florialinhof. Met wat overtuigingskracht kreeg de fotograaf het voorbij de douane in China. "Toch schoon?"

In Noord-Korea zegt niemand Noord-Korea. Het is Korea, en dat ze zo kwaad zijn op de Amerikanen heeft nog altijd te maken met de Koreaanse oorlog van begin de jaren 50. Getuige daarvan is het Museum of American War Atrocities in Sinchon. "Een enorm gebouw met een collectie van gigantische scènes van verkrachtingen, moorden en andere wrede daden door de Amerikanen", zegt de fotograaf. "Ze lieten me er met plezier in en ik mocht urenlang fotograferen wat ik maar wilde."

Zo was het niet altijd tijdens de reizen die de Magnum-fotograaf de voorbij drie jaar ondernam naar de Democratische Volksrepubliek Noord-Korea. Het land van Kim Jong-un, de Brilljante Kameraad, de man met raketten als middelvinger naar Donald Trump. In het Grote Legermuseum in Pyongyang, met een enorm groot standbeeld van opa Kim Il-sung ("precies Louis Quatorze") mocht Carl niet fotograferen. In The International Exhibition, waar alle cadeaus aan de staatsleiders staan uitgesteld, evenmin. "Er staat een trein met locomotief, gekregen van Stalin, en een vliegtuig van Chroesjtsjov of Mao. En overal geschenken in grote vitrinekasten. Ik ging op zoek naar een cadeau uit België en na lang zoeken, ook op museumlijsten, kwamen we uit op één glazen plakkaatje van de CVP-burgemeester van Liedekerke. Geschenken in 1983. Heel gek. Het pleit mischieus voor België, maar ook dat mocht ik niet vastleggen. Waarom? Geen idee. Vaak zijn het onbegrijpelijke hersenkronkels."

Dat hij op vier reizen en zestig dagen in de republiek toch 18.000 beelden maakte, is dus een wonder. "Ik heb nog nooit zo snel gewerkt." De vierhonderd foto's die hij wilde publiceren, legde De Keyzer, zoals afgesproken, voor aan de overheid. Ze weigerden er uiteindelijk drie. In zijn boek *D.P.R. Korea-Grand Tour* staan er 256.

Alles is strikt in Noord-Korea, reizend met Koryo Tours kreeg de fotograaf telkens twee aziatische gidsen mee en een chauffeur die hem naar zoveel mogelijk van de 250 voor buitenlanders te bezoeken plekken nam. "Na een week dacht ik dat ik niks had. Ze troonden me mee naar oninteressante monumenten en ondergrondse tunnels waar Kim Il-sung had gevochten. Nu haalden veel beelden van die week toch het boek. De restrictie zorgde blijkbaar voor focus."

Maar soms was het smeken en soms was het stelen. "Buiten het station van Pyongyang kun je op enorme videoschermen naar de raketsparades kijken. Maar elke avond komen meer dan duizend mensen er naar een soap, hun *Thuis*, kijken. Zeker tién keer vroeg ik of ik er een foto mocht maken. Dat kon niet. Tot ze me naar de trein brachten en een van de gidsen binnen mijn ticket moest halen. Dertig seconden kreeg ik van de andere. Die hele massa zag me meten en keek kwaad naar me, maar ik had mijn foto."

Gestolen: een beeld van Kim Jong-Il voor het Mansu Waterpark op een fake strand bij een fake zee naast een lullige parasol. "We waren er al twee keer gepasseerd. Mocht niet. De derde keer zei ik dat ik even naar het toilet moest en die was vlak bij dat beeld." 8 november 2015, 1:00 PM staat erbij. Koryo Tours leverde de bijkchriften bij de foto's, ook dat zat in de deal. "Dat ze me de reizen lieten maken, kwam omdat baas Nick Bonner wel een fotoliehebber is en omdat hun website gactualiseerd moest. Ik gaf hen 3.800 foto's."

Met kaarsen naar bed

Wie de foto's goed bekeek, ziet Carl De Keyzer. Hetzelfde oog dat ooit *Homo Sovieticus*, *Zona* en *Cuba La Lucha* registreerde. Is er een verschil in systemen? In Noord-Korea beklammerender? "Ik heb me soms een gevangene gevoeld," zegt hij, "maar ik concentreerde me zo op mijn werk, dat ik dat aankan. Er is een enorme zwarte markt met dollars. In Pyongyang kun je er 4x4's en westerse spellen mee kopen. Het is een prachtig land, maar het is zeker ook arm. In die hotels op het plateau kun je niet met kaarsen naar bed. Maar je kunt niet alleen buiten, en op de buiten werden mensen soms agressief toen ik hen fotografeerde. Ze zijn er geen toeristen gewoon."

Toen hij er in 2014 voor het eerst was, was er van een opbod tussen Noord-Korea en Amerika minder sprake. In mei en juni van dit jaar, zijn laatste reis, was het anders. Op de laatste dag, 9 juni 2017, werd hij bijna gearresteerd. "In Sinuiju, waar je over de rivier China ziet liggen, maakte ik een foto van een man op 300 meter van een platform waar ik eigenlijk had moeten staan. De man zag dat, maakte misbaar en plots sprongen drie militairen uit de struiken. De gids heeft 20 minuten moeten discussiëren om die soldaat te overtuigen zijn commandant niet te bellen."

Het was in die dagen dat de doodzieke Amerikaanse gevangene Otto Warmbier op het vliegtuig naar huis werd gezet. Tien dagen later overleed hij in Cincinnati. "Ik wist dat niet, er is geen internet, alleen in de hotels in Pyongyang kun je CNN kijken. Het was mijn laatste week daar, ik durfde al wat meer. Had ik van Warmbier gehoord, dan was ik toch voorzichtig geweest." Is dit een gevaarlijk land? "Ik denk niet dat Noord-

De Morgen, Foto:Agence/OWE

Korea klaar is om kernbommen te lanceren", zegt hij dan. "Ik zou het eerder van Trump verwachten. Maar toch heb ik een beetje schrik. En als Pyongyang gebombardeerd wordt tot een nieuw leper, dan zou mijn reeks wel heel cynisch worden."

Hij zegt dat omdat er onlangs wat kritiek kwam op dit project: de fotograaf zou zich door de propagandavertel van het regime laten misleiden. "Wie mij en mijn werk kent, doorziet dat, denk ik. Maar door Instagram en Facebook is de cultuur van naar beelden kijken oppervlakkig geworden. De lagen in mijn foto's zien mensen vaak niet meer. Natuurlijk is mijn commentaar niet in de face. Maar lijken interesseeren me niet. Dat is voor fotografen van *Paris Match*. Hebas zien mensen te vaak wat ze zien. Niet wat het betekent."

The Truman Show

Het boek, met de hand gemaakt in China, plooit aan twee zijden uit als een leporello en daarin passeert heel Noord-Korea na een reis met als spraken: De Leiders altijd frontaal in beeld en zonder afgesneden hoofden of ledematen, geen soldaten, geen gebouwen in stellingen.

"Geen gebouwen met stellingen, geen soldaten: dat mocht niet maar ik deed het toch, de gidsen zagen het wel maar wisten dat ik toch nog voor de censuur moest komen. Gelukkig had ik die beelden en nog moeier is het dat ze goedgekeurd werden."

En toch zie je, uitkijpend, een plussende peuter in een hoek. De tiggermuil van de ingang van de Pyongyang Zoo met stellingen. "De lokale K3 stond er te spelen en

die mocht ik wel fotograferen. Dat deden de gidsen ook. Op de terugweg naar het busje maakte ik de muil." En je ziet een katholieke erediens in de hoofdstad. "In de film *The Propaganda Game* hoor je dat ze 100 procent zeker zijn dat de mensen in die kerken figuranten zijn. Het christendom is er verboden, waarom zouden ze me dat laten zien? Volgens Koryo Tours mag een minderheid zijn geloof toch vieren. Het klinkt echt. Al vond ik iets wel verdacht. Ik was er op pinksterzondag, dat wist ik van mijn katholieke opvoeding. Toen ik de priester vroeg of er daarom zoveel volk was, viel hij uit de lucht: hij wist niet dat het Pinksteren was. (lacht) Zou het toch *The Truman Show* zijn?"

Of Carls gidsen zijn foto's en zijn boek ooit zullen zien, is onzeker. Ze vroegen hem uit over zijn huis, zijn hond en zijn vriendin. Van hen kreeg de fotograaf alleen te horen dat ze in een appartement in Pyongyang woonden. "De trein die ik terug nam naar China, stond zeven uur stil aan de grens. Alles werd gecontroleerd. De valiezen van de Chinese toeristen zaten vol dollars, drones en gemis. Mij was aangeraden op de laatste 50 foto's op mijn camera alleen selfies te schieten. Maar ze leken er niet naar. Ook mijn laptop interesseerde hen niet. Maar ze leken wel nieuwsgierig naar al mijn foto's op mijn iPad: die van mijn huis, mijn hond en mijn vriendin."

D.P.R. Korea - Grand Tour van Carl De Keyser is uitgegeven bij Lannoo en kost €9,99 euro. De vroege loopt nog tot en met 2 april 2018 in de Gentse Floriënhof in het Citadelpark.

